

Fokarium

Fokarium se nachází na polském poloostrově Hel a je součástí Námořní stanice profesora Krzysztofa Skóry patřící Ústavu oceánografie Univerzity v Gdaňsku. Fokarium je záchranná stanice pro tuleň a vzniklo za účelem léčení, ochrany a obnovy kolonií tuleňů kuželozubých (*Halichoerus grypus*). Bylo založeno v roce 1999 a inspirací vzniku tohoto centra bylo úspěšné vyléčení tuleň jménem Balbin, který byl jako první tuleň dovezen do zařízení v Helu. Od této doby zde probíhá biologický, veterinární a chovatelský výzkum tuleňů. Ve fokariu se zkoumá chování tuleňů, způsob výživy a jejich potrava, věk, migrační cesty, otravy tkání toxickými látkami, identifikují se nejvýznamnější hrozby a příčiny smrti těchto zvířat.

Tuleň, kteří se zde vyléčí jsou stejně jako jejich potomci získané z chovu vypuštěni zpět do volné přírody. Vypouštění tuleňů zpět má nahrazovat ztráty v jejich populaci v Baltském moři, za které může bezohledné chování člověka jako je např. znečištění moře nebo rybolov.

Návštěvníci fokaria zde mohou získat informace ohledně historie tuleňů a také se mohou dozvědět o problematice ochrany přírody v Baltském moři. Pomocí speciálního vzdělávacího projektu – Modrá škola, zde zaměstnanci instituce mohou vzdělávat a informovat všechny, kteří se chtějí o tomto tématu dozvědět více nebo tento druh znalostí potřebují. Velmi důležitou činností zařízení v Helu je právě šíření informací o ochraně ekosystému Baltského moře a zejména o situaci mořských savců. Pro studenty přírodních věd se zde pořádají přednášky, semináře, stáže, terénní cvičení nebo specializované kurzy, kde studenti mohou získat odborné znalosti ohledně přírody.

Otevírací doba fokaria je každý den od 9:30 do 19:00 hod. Návštěvníci si mohou poslechnout přednášku a podívat se na krmení tuleňů v časech: 11:00, 12:30, 14:00 a 15:30 hod. Vstupní poplatek je 10 zł na osobu, děti do tří let a osoby na invalidním vozíku mají vstup zdarma. Aktuálně se ve fokariu nachází 5 tuleňů, z toho jsou 2 samci a 3 samice. Samec Bubas se dostal do helského zařízení ze Švédska, kde se podílel na projektu obnovy přirozených kolonií tuleňů kuželozubých. Zde se za 11 let stal otcem 19 tuleňů, vypuštěných do přirozeného prostředí. Dále se zde nachází samice Unda Marina, která se do zařízení dostala také ze Švédska, a dvě Estonky – Ania a Ewa. Nejmladším tuleňem je Fok, který se narodil ve fokariu 4. března 2006. Jeho rodiče se jmenují Unda Marina a Balbin.

Ohrožení tuleňů

Jedním z ohrožení v dnešní době je pro tuleň v Baltském moři zamotání se do sítí, které jsou používány k rybolovu. Nejčastěji se do sítí dostanou mláďata tuleňů, která v nich hynou několik měsíců po narození. Kritické měsíce jsou duben, květen a červen.

K dalším hrozbám patří znečištění životního prostředí. V tkáních tuleňů kuželozubých byla zjištěna vysoká koncentrace halogenderivátů (PCB a DDT), která způsobuje patologické změny v reprodukčních orgánech samic. Kvůli těmto příčinám tuleni nezabřeznou, plody jsou nemocné, dochází k potratům a mláďata se často rodí mrtvá. Zdravotní stavy samic tuleňů se ale v posledních letech výrazně zlepšily díky snížení znečištění. Nyní jsou patologické změny pozorovány pouze u starších zvířat nad 25 let.

Další hrozbou pro tuleň je nedostatek klidu v biotopu, ve kterém se nacházejí. Z důvodu intenzivního rozvoje cestovního ruchu se lidé více dostávají do pobřežních oblastí a tuleni jsou vytlačováni z jejich tradičních biotopů. Zvířata z nich utíkají a snaží se najít jinde klidná místa k odpočinku, a především k výchově svých potomků. Jedním z doporučení ohledně ochrany druhu je vytvoření útočišť s omezeným přístupem pro člověka a časovým omezením pro jakékoli aktivity narušující klid zvířat (tj. vodní sporty, námořní doprava, rybolov).

Pomoc tuleňům

Jeden ze způsobů pomoci tuleňům je rehabilitace. Hlavní důvod rehabilitace u mladých tuleňů je ztráta kontaktu s matkou. Občas se stává, že po porodu nechá vyděšená tulení matka své mládě samotné, a proto jsou mladí tuleni poté podrobováni terapeutickým a podpůrným léčbám. U mladých tuleňů spočívají rehabilitační kúry především v pravidelném krmení rybami, učení se jíst a chytat živé ryby. Dospělí nemocní tuleni jsou léčeni vhodnou léčbou podle jejich onemocnění (paraziti, detoxikace, odstranění ran a pohmožděnin).

Pomoci tuleňům může ochrana jejich stanovišť, projekt na obnovu původních biotopů tuleňů a také monitorovací činnost. Tuleni vypuštění do volné přírody se sledují pomocí mikročipů zavedených pod kůži u kořene ocasu. Zjišťují se migrační trasy, místa odpočinku a terénní preference. Podle toho se mohou zřizovat ochranná útočiště. Dále se zjišťují údaje o zdravotním stavu těchto tuleňů.

Zdroje:

<https://hel.ug.edu.pl/>

<https://www.hel.info.pl/atrakcje/fokarium-w-helu>